

ISSN:2821-1588		https://www.jadm.khadu.ir	
	Journal of Air Defense Management Volume 3, Issue 10 Summer 2024 P.P. 91-112		
Research Paper			
Resiliency Model Based on Social Adjustment and Self-Efficacy in Military Families Yaser Haji Aghanezhad¹, Ahadollah Angazi Ghodes² 1. University Lecturer, Department of Social Sciences, Faculty of Command and Management, Imam Ali University (AS), Tehran, Iran. E-mail: Yaser.haji62@gmail.com 2. University Lecturer, Department of Social Sciences, Faculty of Command and Management, Imam Ali University (AS), Tehran, Iran. E-mail: Ahad.angazi@gmail.com			
Article Information		Abstract	
Accepted: 2023/08/08 Receieved: 2024/02/16 Keywords: Resilience Social Adaptation Self-efficacy Military Families.		Background & Purpose: Family resilience is an important challenge facing defense organizations. This issue can be managed with different methods including lectures and group discussions and role-playing exercises. Based on this, in this research, the model of resilience based on social adaptation and self-efficacy of military families is discussed. Methodology: In terms of data collection, this research is descriptive-survey, and in terms of purpose, it is an applied research that has been conducted using a mixed exploratory method. The statistical population of the research included all academic experts of the Islamic Republic of Iran Army, and using the snowball sampling method, 15 people were selected. The data collection tool in the qualitative part included semi-structured interviews, and in the quantitative part it included a researcher-made questionnaire. Findings: By categorizing and categorizing the final criteria, 120 components and 7 dimensions were obtained. In a quantitative step, the components were screened and validated by implementing the fuzzy Delphi technique in two stages. In the first stage, 10 components were removed, but in the second stage, none of the components were removed. Based on the analysis of the research data, the application of resilience components training in the workplace for military families can be effective in improving the components of resilience, social adaptability and self-efficacy, as well as increasing awareness and increasing their resilience, social adaptability and self-efficacy. Conclusion: The resilience model of this research can be used as a scientific and basic theoretical framework for military families. The findings of the research can be used as a basis for improving the resilience of families of military personnel.	
Corresponding Author: Yaser Haji Aghanezhad Email: Yaser.haji62@gmail.com			
Citation: Haji Aghanezhad, Yaser and Angazi Ghodes, Ahadollah. (2024). Resiliency Model Based on Social Adjustment and Self-Efficacy in Military Families. <i>Journal of Air Defense Management</i>, 3(10), 91-112.			

فصلنامه علمی مدیریت دفاع هوایی

دوره ۳، شماره ۱۰

تابستان ۱۴۰۳

صص ۹۱-۱۱۲

مقاله پژوهشی

الگوی تاب آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی

یاسر حاجی آقائزاد،^۱ احداالله انگزی قدس^۲^۱ مدرس دانشگاه، گروه علوم اجتماعی، دانشکده فرماندهی و مدیریت، دانشگاه امام علی (ع)، تهران، ایران. رایانامه: Yaser.haji62@gmail.com^۲ مدرس دانشگاه، گروه مدیریت، دانشکده فرماندهی و مدیریت، دانشگاه امام علی (ع)، تهران، ایران. رایانامه: Ahad.angazi@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

زمینه و هدف: تاب آوری خانواده، چالش مهمی است که سازمان‌های دفاعی با آن مواجه هستند. این موضوع با روش‌های مختلف از جمله سخنرانی‌ها و بحث‌های گروهی و تمرین نقش‌آفرینی قابل مدیریت است. بر این اساس، در این پژوهش به الگوی تاب آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی پرداخته می‌شود.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۲/۰۵/۱۷

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۱۱/۲۷

روش‌شناسی: این پژوهش از حیث گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی و از نظر هدف، پژوهشی کاربردی است که به روش آمیخته اکتشافی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه خبرگان دانشگاهی ارتش جمهوری اسلامی ایران بود و با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله برفی، تعداد ۱۵ نفر انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در بخش کیفی مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته و در بخش کمی شامل پرسشنامه محقق ساخته بود.

کلیدواژه‌ها:

تاب آوری، سازگاری اجتماعی، خودکارآمدی، خانواده‌های نظامی

یافته‌ها: با مقوله‌بندی و دسته‌بندی معیارهای نهایی، تعداد ۱۲۰ مؤلفه و ۷ بعد حاصل گردید. در گام کمی با اجرای تکنیک دلفی فازی در دو مرحله اقدام به غربالگری و اعتبارسنجی مؤلفه‌ها شد. در مرحله اول تعداد ۱۰ مؤلفه حذف شد ولی در مرحله دوم هیچ کدام از مؤلفه‌ها حذف نشد. بر اساس تحلیل داده‌های پژوهش، کاربرد آموزش مؤلفه‌های تاب آوری در فضای کار برای خانواده‌های نظامی می‌تواند در ارتقاء مؤلفه‌های تاب آوری، سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی و همچنین افزایش آگاهی و بالا بردن میزان تاب آوری، سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی آن‌ها موثر واقع گردد.

نتیجه‌گیری: الگوی تاب آوری این پژوهش می‌تواند به‌عنوان یک چارچوب نظری علمی و پایه برای خانواده‌های نظامی مورد استفاده قرار گیرد. یافته‌های پژوهش می‌تواند به عنوان مبنایی برای ارتقای تاب آوری خانواده‌های کارکنان نظامی استفاده شود.

نویسنده مسئول:

یاسر حاجی آقائزاد

ایمیل:

Yaser.haji62@gmail.com

استناد: حاجی آقائزاد، یاسر؛ انگزی قدس، احداالله. (۱۴۰۲). الگوی تاب آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی.

فصلنامه مدیریت دفاع هوایی، ۳(۱۰)، ۹۱-۱۱۲.

مقدمه

خانواده اولین نهادی است که فرد در آن چشم باز می‌کند و از آن تأثیر می‌پذیرد. خانواده در طی دوران خود با مشکلات و فراز و فرودهایی مواجه می‌شود که می‌تواند آرامش و سلامت خانواده را به مخاطره اندازد. یکی از این مشکلات، عدم وجود تاب‌آوری است اگر افراد دارای تاب‌آوری بالا باشند، در شرایط استرس‌زا و موقعیت‌های ناگوار، سلامت روانشناختی خود را حفظ می‌کنند و سازگاری روانشناختی بالایی نشان می‌دهند (لیواریت^۱ و همکاران، ۲۰۱۷: ۱۳۵). واژه تاب‌آوری خانواده^۲ به عنوان "توانایی خانواده در بسیج نیرو و منابع برای بازگشت و سازگاری صحیح هنگام رویارویی با ناملازمات یا بحران قابل توجه" تعریف شده است (والش^۳، ۲۰۰۶: ۱۲). تاب‌آوری خانواده فرایندی است که خانواده‌ها برای تسهیل سازگاری و تعدیل در مواجهه با مشکلات و بحران‌های مهم اتخاذ می‌کنند. مطالعه درباره تاب‌آوری خانواده در دو دهه گذشته گسترش پیدا کرده است. برخی محققان خانواده اعتقاد دارند که خانواده یک سیستم است که بر تاب‌آوری افراد تأثیر می‌گذارد (زربتو^۴، ۲۰۱۷: ۱۸). در نظام زناشویی اگر همسران هر یک دارای هویت تعریف شده‌ای از خود باشند و در زندگی مشترک هویت فردی خود را حفظ کنند، در موقعیت‌های شدید عاطفی بهتر قادر به مدیریت شرایط هستند و کنترل خود را از دست نخواهند داد. در حقیقت وقتی تمایز یافتگی همسران بالا باشد احتمال سازگاری مناسب با تعارض‌ها نیز برای زوج‌ها بیشتر می‌شود و واکنش‌های هیجانی کاهش می‌یابد (لاهاو^۵، ۲۰۱۶: ۶۸). تمایز یافتگی خود نشانگر عملکرد میان فردی، توانایی جدا کردن فرایندهای عاطفی از فرایندهای منطقی و انجام عملکرد میان فردی، توانایی تجربه صمیمیت همراه با استقلال و تعادل مناسب بین آنها است (لیکچانی^۶، ۲۰۱۳: ۲۱).

بسیاری از فرهنگ‌ها، سلامت جامعه را در گرو سلامت خانواده می‌دانند. سلامت خانواده فراتر از نبود بیماری و بدکارکردی است و تصویری چندبعدی و پویا برای سالم بودن خانواده پیشنهاد می‌شود که مفاهیمی مثل رفاه و کیفیت زندگی مرتبط با سلامتی خانواده را هم در بر می‌گیرد (گروچوفسکی^۷، ۲۰۱۴: ۴۱)، از آنجایی که سلامت خانواده زیربنای ایجاد جامعه سالم بوده و نقش کاملاً منحصر به فردی در زندگی هر فردی دارا است، پس تشکیل

¹. Lievaart

². Family resilience

³. Walsh

⁴. Zerbetto

⁵. Lahav

⁶. Likceni

⁷. Grochowski

خانواده سالم در اولویت قرار دارد. پژوهش‌های انجام شده حاکی از تأثیر خانواده اصلی بر سطح تمایز یافتگی خود در فرزندان به طور مستقیم و تأثیر آن بر ازدواج فرزندان به صورت غیرمستقیم است (لاهاو، ۲۰۱۶: ۶۹). عواملی که به تاب‌آوری افراد در برابر استرس منجر می‌شوند به طور کامل قابل درک نیستند. تنظیم هیجان یکی از عوامل تاب‌آوری افراد در برابر استرس است. هیجان نقش مهمی در جنبه‌های مختلف زندگی مانند سازگاری و رویدادهای استرس‌زا ایفا می‌کند (تروملو^۱، ۲۰۱۸: ۳۱). تنظیم هیجان به روش‌های آگاهانه یا ناخودآگاه شناختی و رفتاری اطلاق می‌شود که باعث مدیریت و تعدیل هیجانات می‌گردد (تورل^۲، ۲۰۱۸: ۱۰). در واقع تنظیم هیجانات نشان‌دهنده یکی از راه‌های تغییر وضعیت روانی است. شکست در ایجاد و رشد تنظیم هیجان‌های مناسب با مشکلات رفتاری، عاطفی، شناختی و روانی زیادی همراه است (یلدیز^۳، ۲۰۱۷: ۲۱).

خانواده‌های نظامی یکی از گروه‌های جامعی هستند که باید به خانواده اهمیت دو چندانی بدهند و کمبود آگاهی آنان از تأثیر استرس بر زندگی‌شان به گنجی، ناامیدی یا سرزنش‌های غیر منطقی اعضای خانواده و یا دوری از خانواده منجر می‌شود (باستانی و همکاران، ۱۴۰۱). اگر به خانواده‌های نظامی آگاهی لازم در مورد شغل نظامی و شرایط کاری والدین نظامی‌شان داده شود، بهتر می‌توانند با مشکلات کنار آمده و راه‌کارهای حل مساله بهتری را برای مقابله با آنها برمی‌گزینند. نتیجه برخی پژوهش‌ها حاکی از این است که کمک به خانواده نظامی در آگاهی پیدا کردن از شرایط والدین نظامی می‌تواند در سازگاری آنها با شرایط دشوار متمر ثمر باشد (بنانی و همکاران، ۱۴۰۱).

مشاغل نظامی دارای تنیدگی بالا و پیچیدگی خاصی هستند که در سرتاسر دنیا با تنیدگی، مخاطرات جسمانی، دوری از خانواده و زندگی در شرایط سخت توأم است (پرندین، ۱۴۰۱). با این اوصاف کشمکش‌های نظامی در دهه گذشته موجب افزایش استرس بر نظامیان و خانواده‌های آنان شده است. در دهه گذشته افزایشی در نرخ حوادث آسیب‌زا، افسردگی، اختلال استرس پس از ضربه و خودکشی در میان نظامیان مشاهده شده است. مطالعات بر روی تأثیر اعزام بر همسران نظامی نشان داد که در هنگام اعزام نظامیان به ماموریت، نرخ بالاتری از اختلال افسردگی، اضطراب، خواب، واکنش استرس حاد و اختلال سازگاری نسبت به افرادی وجود دارد که همسران آنان به ماموریت نرفته‌اند (هاشمی

^۱. Trumello

^۲. Theurel

^۳. Yıldız

نصرت‌آباد و همکاران، ۱۴۰۱). همچنین جدایی فرد نظامی از خانواده، جزء ویژگی‌ها و الزامات شغلی نیروهای نظامی است. این جدایی علاوه بر خانواده و روابط خانوادگی برای فرد نظامی نیز استرس‌آور است. از این رو، جدایی فرد نظامی از خانواده‌اش، یکی از استرس‌های نظامی‌گری محسوب می‌شود که همیشه شخص نظامی را به خود مشغول می‌کند (غنچه و همکاران، ۱۴۰۱). چنین استرس‌ها و تنش‌های فزاینده‌ای می‌تواند اثرات مخربی به دنبال داشته باشد (کریمی و همکاران، ۱۴۰۱). با این شرایط دوره‌های پرورش تاب‌آوری موجب می‌شود تغییراتی در جهت آگاهی از توانمندی‌های شرکت‌کنندگان و وضعیت محیطی‌شان، بازگشت به وضعیت عادی پس از تجربه مشکلات و به کار بردن دانش‌های کاربردی، مهارت‌ها و نگرش‌هایی که در طی جلسات آموزشی کسب کرده‌اند، رخ بدهد.

رویکرد تاب‌آوری خانواده چارچوب عملی و مثبتی فراهم می‌کند که به هدایت اقدامات برای تقویت خانواده جهت حل مشکلات موجود می‌پردازد. این رویکرد پا را فراتر از حل مشکل گذاشته و به پیشگیری از آن می‌پردازد؛ نه تنها خانواده‌ها را اصلاح می‌کند، بلکه آنها را آماده می‌سازد تا با چالش‌های آینده نیز روبه‌رو شوند. با ایجاد یک فرایند تاب‌آوری خانواده، خانواده‌ها در برخورد با مشکلات غیر منتظره و مقابله با آن کارآمدتر می‌شوند. بنابراین، در تقویت تاب‌آوری خانواده، هر مداخله یک اقدام پیشگیرانه نیز هست (کوهی و همکاران، ۱۴۰۰). نتایج تحقیقات عمده برای فراهم ساختن چارچوبی در جهت شناسایی توانایی‌ها و آسیب‌پذیری‌های خانواده در قالب سه حوزه کارکرد خانواده تلفیق شده‌اند: نظام باورها، الگوهای سازمانی و فرایندهای ارتباطی. این چارچوب می‌تواند به عنوان نقشه مفیدی برای جلب کردن توجه متخصصان به عناصر مهم در کارکرد خانواده به کار رود و موجب انسجام در طرح مداخله شود (میر و همکاران، ۱۴۰۰).

نظام باورهای خانواده، تحت تاثیر باورهای فرهنگی است و از طریق مذاکرات اجتماعی و خانوادگی ایجاد می‌شود. نظام باورها در تاب‌آوری خانواده می‌تواند در سه دسته سازمان داده شوند. این سه دسته شامل تلاش‌ها برای ساختن معنی‌دهی به سختی، چشم‌انداز مثبت، و متعالی و معنویت هستند (نظری بوژانی و همکاران، ۱۴۰۱). الگوی خانواده به عملکرد سالم و یا عملکرد ناسالم در خانواده منجر می‌شود. خانواده‌هایی که از الگوی عملکرد سالم برخوردارند از نظر انسجام و انعطاف‌پذیری در حد متوسط هستند. از طرفی تاب‌آوری خانواده به وسیله انعطاف‌پذیری، پیوند و منابع اقتصادی اجتماعی که با الگوهای عملکردی در تعامل‌اند، تحت تاثیر قرار می‌گیرد (نظری، ۱۴۰۱). فرایندهای ارتباطی با ایجاد شفافیت در موقعیت‌های بحرانی، تشویق ابراز آزاد هیجانات و پرورش حل مساله گروهی موجب تسهیل تاب‌آوری می‌شوند (یکانی و همکاران، ۱۴۰۱). همچنین فرایندهای کلیدی تاب‌آوری هم

کوشی و تعامل متقابل دارند.

بوئن^۱ در زمینه رابطه مثبت بین تاب‌آوری و سلامت، بر ویژگی‌های اساسی افراد تاب‌آور مانند توان اجتماعی، توانمندی در حل مسئله، خودگردانی و احساس هدف‌مندی و باور به آینده‌های روشن تأکید دارد. برقراری ارتباط مؤثر با طرف مقابل، عدم عصبانیت، حفظ استقلال فردی زن و مرد ضمن مشارکت با هم، ارزش قائل شدن به خواسته‌ها و علایق همسر، همراهی و همدلی، داشتن اهداف و آرمان مشترک، قبول سختی‌ها و آمادگی برای مواجهه با مشکلات زندگی و کنار هم بودن در روزهای خوشی و سختی و تأکید و توجه بر نکات مثبت شخصیت همسر، ابراز دوستی و اهمیت دادن به یکدیگر را از عوامل مهم در استمرار زندگی مشترک و رضایت زن و مرد دانسته‌اند (کارلسون و همکاران، ۲۰۱۲). بر این اساس، هدف این پژوهش طراحی الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی است. از این‌رو، پرسش‌های تحقیق با توجه به هدف تحقیق به شرح زیر مطرح شده‌اند: (۱) الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی چیست؟ و (۲) مؤلفه‌ها و ابعاد الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی کدام‌اند؟

پیشینه پژوهش

تاب‌آوری در فرهنگ آکسفورد به عنوان توانایی یک ماده یا شی برای حفظ یا برگشتن به شکل قبلی تعریف شده است (باری و همکاران^۲، ۲۰۱۷). واژه تاب‌آوری اولین بار توسط هالینگ^۳ در سال ۱۹۷۳ مطرح شد، در واقع واژه تاب‌آوری به معنای جهش کردن یا به جای اول برگشتن بوده و اولین بار از رشته بیولوژی گرفته شده است. تاب‌آوری سازمانی به عنوان توانایی سازمان در پیش‌بینی، اجتناب و تعدیل مثبت در برابر اختلالات و تغییرات محیطی تعریف می‌شود. این توانایی ترکیبی از ظرفیت سازمانی برای بازگرداندن کارایی پس از اختلال و ایجاد قابلیت‌های لازم پیش از پاسخ به بحران است (برتارد و همکاران^۴، ۲۰۱۸).

سازگاری اجتماعی^۵: سازگاری به عنوان پاسخ مثبت به محرک‌ها در نظر گرفته می‌شود. سازگاری اجتماعی به عنوان فرآیندی است که شخص به وسیله وفق دادن خود با محیط یا تغییر محیط اطراف جهت ارضای نیازها و انگیزش‌هایش با محیط اجتماعی سازگار

^۱. Bowen

^۲. Bari and et al

^۳. Holing

^۴. Burnard and et al

^۵ Social Adjustment

می‌شود. سازگاری مناسب دستیابی به سلامتی را امکان‌پذیر و به کاهش عوارض کمک می‌کند (پوناگلوب^۱، ۲۰۲۰). این در حالی است که عدم سازگاری مناسب با این بیماری مشکلات بیماران را افزایش می‌دهد و هزینه‌های درمان را افزایش می‌دهد (یعقوبی‌نیا و همکاران، ۲۰۱۷). سازگاری نقش اساسی در نتایج درمانی دارد و در این زمینه فقط داشتن اطلاعات کافی نیست، بلکه مهم‌ترین نکته توانایی بیمار در مقابله موثر با استرس‌های بیماری‌های مزمن در زندگی روزمره است. یکی از متغیرهای منتج از اخلاق حرفه‌ای، سازگاری اجتماعی است، سازگاری اجتماعی بر این ضرورت متکی است که نیازها و خواسته‌های فرد با منافع و خواسته‌های گروهی که در آن زندگی می‌کند هماهنگ و متعادل شود و تا حد امکان از برخورد و اصطکاک مستقیم و شدید با منافع و ضوابط گروهی جلوگیری به عمل آید (اسلامی نصب، ۱۳۹۴). سازگاری اجتماعی یکی از ابعاد شناخت اجتماعی است. در روانشناسی، سازگاری فرآیندی کم و بیش آگاهانه است که بر پایه آن موجود با محیط اجتماعی، طبیعی و یا فرهنگی انطباق می‌یابد. این انطباق، مستلزم آن است که تغییراتی در رفتار شخص پدید آید تا به توافق و ایجاد روابطی هماهنگ با آن محیط نائل شود. سازگاری اجتماعی عبارت است از ساز و کارهایی که توسط آن، فرد توانایی الحاق به یک گروه را پیدا می‌کند. همچنین بروز تغییراتی در فرد است و این تغییرات مستلزم یکپارچگی در گروه است؛ بنابراین سازگاری اجتماعی علت مکانیزم‌هایی است که توسط آن گروه یک عضو جدید را می‌پذیرد (یمنی دوزی سرخابی، ۱۳۹۸) از آنجایی که افراد در ارتباط با یکدیگر هستند می‌توان گفت سازگاری اجتماعی مطالعه روان‌شناختی انسان است از جهت ارتباط با دیگران، خواه تأثیرگذار باشد، خواه تأثیرپذیر که هر دو وجه رفتار او، معلول علل اجتماعی است (آلپورت^۲، ۱۹۹۲). بسیاری از محققان ادعا می‌کنند که سازگاری اجتماعی برای یک محیط یادگیری جدید یک عامل مهم برای موفقیت در روند تنظیم کلی است (ویت^۳، ۲۰۲۱). سازگار شدن با محیط مهمترین غایت همه فعالیت‌های ارگانیزم است (زارع باغبیدی، ۲۰۱۷). سازگاری اجتماعی در برگیرنده ارزیابی ذهنی و عینی است. معیار اندازه‌گیری رشد اجتماعی هر کس سازگاری او با دیگران است. اساس سازگاری اجتماعی به وجود آوردن تعادل بین خواسته‌های خود و انتظارات اجتماع است (نظمی، ۱۳۹۸).

خودکارآمدی^۴: اولین بار مفهوم خودکارآمدی توسط بندورا^۵ در سال ۱۹۸۶ مطرح گردید،

^۱. Punaglom

^۲. Allport

^۳. Wit

^۴. Self- Efficacy

^۵. Bandura

از منظر ایشان خودکارآمدی به عنوان باور افراد به توانایی‌های خود برای اعمال کنترل بر عملکرد خود و رویدادهایی تعریف شده است که بر زندگی آنان تاثیر می‌گذارد. احساس خودکارآمدی فرد می‌تواند پایه و اساس انگیزه، رفاه و موفقیت شخصی را فراهم کند. بر اساس نظریه شناختی- اجتماعی وی، خودکارآمدی، باور شخصی در مورد توانایی‌ها و پتانسیل خود برای انجام یک کار خاص و تقابل با چالش‌های محیطی است. در واقع باورهای خودکارآمدی به فرد امنیت و غرور می‌بخشد (مجیا و همکاران، ۲۰۲۱). نظریه پردازان شناختی- اجتماعی بر این باورند که باورهای خودکارآمدی یا قضاوت‌های افراد در مورد توانایی‌های خود، مسیر فعالیت و جریان عملکردهای افراد را مشخص و سازماندهی می‌کند و در این راستا باور افراد به توانایی‌های خود بر انتخاب خود و پایداری افراد به انجام امور تأثیرگذار است (نیادو و همکاران، ۲۰۲۱). این ادراک خودکارآمدی بر اساس گفته بندورا (۱۹۷۷) تحت تأثیر چهار عامل تجارب تسلط^۱، متقاعدسازی کلامی^۲، تجارب نیابتی^۳ و حالات بدنی و هیجانی^۴ است. افراد از طریق این ادراکات می‌توانند انگیزه لازم را برای انجام وظایف خود داشته باشند. شرر و همکاران (۱۹۸۲) سه عامل: ۱- گرایش به آغازگری رفتار برای شروع یک فعالیت؛ ۲- تمایل به ادامه کوشش و تلاش برای انجام بهینه و ۳- پافشاری در تکلیف در صورت ناکامی را برای خودکارآمدی شناسایی کردند. خودکارآمدی به عنوان ارزیابی فرد از توانایی‌های خود برای سازماندهی و انجام امور مورد نیاز برای دستیابی به انواع مشخص شده‌ای از عملکرد تعریف می‌شود (نیادو و همکاران، ۲۰۲۱).

پیشینه تجربی

تاکنون پژوهش‌هایی به شرح جدول زیر در زمینه تاب‌آوری، سازگاری اجتماعی، خودکارآمدی و همچنین عوامل موثر بر تاب‌آوری و پیامدهای آن انجام شده است؛

جدول ۱. خلاصه‌ای از پیشینه پژوهش

ردیف	پژوهشگر	عنوان	یافته‌های پژوهش
۱	باستانی و همکاران (۱۴۰۱)	بررسی مؤلفه‌های برنامه‌ریزی مشارکتی با رویکرد تاب‌آوری اجتماعی؛ مرور سیستماتیک	نتایج پژوهش نشان داد که ارتباط موثری بین مولفه‌های برنامه‌ریزی مشارکتی، تاب‌آوری اجتماعی و مولفه‌های اصلی برقرار است.
۲	نظری بوژانی و همکاران	تدوین و اعتباریابی بسته آموزشی تاب‌آوری تحصیلی	یافته‌های پژوهش نشان داد همه عناصر تشکیل دهنده بسته آموزشی به‌صورت معنی‌داری از متوسط نظری بالاتر

1. Mastery Experience

2. Verbal Persuasion

3. Vicarious Experience

4. Somatic and Emotional States

	(۱۴۰۱)	مبتنی بر رویکرد یکپارچه توحیدی	است و از نظر پرسش‌شوندگان مورد تایید است.
۳	جولانی و همکاران (۱۴۰۱)	اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی-هیجانی بر بهبود تاب‌آوری تحصیلی و هیجانات تحصیلی در دانش‌آموزان دختر	یافته‌های پژوهش نشان داد که آموزش مهارت‌های اجتماعی-هیجانی تأثیر معناداری بر افزایش هیجانات تحصیلی و تاب‌آوری تحصیلی در دانش‌آموزان گروه آزمایش داشت.
۴	پرندین (۱۴۰۱)	پیش‌بینی نشانگان آسیب‌پذیری در برابر استرس بر اساس ابعاد شخصیت و تاب‌آوری در زنان قربانی خشونت خانگی مطالعه موردی: زنان حاشیه‌نشین شهر کرمانشاه	یافته‌های پژوهش نشان داد که ویژگی شخصیتی روان رنجور خویی و تاب‌آوری پایین در زنان قربانی خشونت می‌تواند آسیب‌پذیری در برابر استرس را در آنها پیش‌بینی کند
۵	ابراهیمی اسدآبادی وبرزگر برفروبی (۱۴۰۱)	رابطه ذهن آگاهی با خودکارآمدی خلاق در معلمان مدارس با نیازهای ویژه: نقش واسطه‌ای تاب‌آوری روان‌شناختی	یافته‌ها نشان داد که تاب‌آوری روان‌شناختی در ارتباط بین ذهن آگاهی و خودکارآمدی خلاق معلمان مدارس استثنایی نقش واسطه‌ای دارد. ذهن آگاهی هم به صورت مستقیم و غیرمستقیم و با نقش واسطه‌گری تاب‌آوری خودکارآمدی خلاق پیش‌بینی می‌کند.
۶	ماستن (۲۰۱۸)	بررسی نظریه تاب‌آوری و تحقیقات در مورد کودکان و خانواده‌ها	یافته‌های حاصل از مطالعات تاب‌آوری کودک و خانواده، با تأکید ویژه بر فرایندهای فرزندپروری، تلفیق مدل‌ها، یافته‌ها، روش‌ها و آموزش در سیستم‌ها و سطوح مختلف، نوید بزرگی را برای روشن کردن فرایندهای تاب‌آوری فراهم می‌کند.
۷	هایس پایل ^۱ و همکاران (۲۰۱۷)	سیستم‌های زیست محیطی برای درک پشتیبانی اجتماعی در تاب‌آوری خانواده	خانواده‌ها از سطح حمایت اجتماعی در سطح خرد، سطح متوسط و کلان بهره‌مند شدند. درک چگونگی حمایت خانواده‌ها از سطح اجتماعی در چندین سطح، پیامدهای عملی و سیاسی را در نظر می‌گیرد که بهترین گزینه برای حفظ و پشتیبانی از خانواده‌هایی که از کودکان آسیب‌پذیر مراقبت می‌کنند، پشتیبانی می‌کند.
۸	رزنبوم و همکاران (۲۰۱۵)	مدل تاب‌آوری مبتنی بر مداخله برای کار با همسران نظامی	آموزش تاب‌آوری به خانواده‌های نظامی به آنان کمک می‌کند تا بر فشارهای مختص زندگی نظامی غلبه کرده و سلامتی روان‌شناختی و فیزیکی آنان را بهبود می‌بخشد.

بررسی‌های موجود در زمینه پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهند که در حوزه ابعاد و مؤلفه‌های الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی مستقیماً پژوهشی صورت نپذیرفته است و خلأ دانشی در تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی مشاهده می‌شود. از این‌رو پژوهش حاضر در زمینه تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی بخشی از خلأ پژوهشی موجود را پر می‌کند.

¹. Hayes Piel

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از حیث گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی و از نظر هدف، پژوهشی کاربردی است که به روش آمیخته اکتشافی و به روش تحقیقات کمی - کیفی انجام می‌شود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه خبرگان دانشگاهی ارتش جمهوری اسلامی ایران بود که در بخش کیفی و با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله برفی و نیز بر اساس اصل کفایت تعداد ۱۵ نفر انتخاب شدند. همچنین در این بخش با استفاده از روش شناسه گذاری به تحلیل داده‌های کیفی مستخرج از متون مصاحبه پرداخته شد. ابزار گردآوری داده‌ها در این بخش مصاحبه نیمه ساختار یافته بود. در این مصاحبه‌ها اگر چه پرسش‌ها از قبل توسط محقق طراحی شده است، هنگام مصاحبه و بر اساس جواب پاسخگویان به بررسی و تعمیق بیشتر مطالب، پرداخته شد. سوالات مصاحبه با توجه به سوالات تحقیق و تحقیقات مشابه و ادبیات نظری طراحی گردید و سپس با نظر کارشناسان و خبرگان مورد اصلاح قرار گرفت. درگام بعد یافته‌های کیفی، مبنای توسعه فرضیه‌هایی درباره تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی شد.

نمونه‌گیری در بخش کمی به روش احتمالی طبقه‌ای و بر اساس اصل کفایت انجام شد. در این جهت انجام تحلیل دلفی فازی از نظرات ۱۵ نفر استفاده شد. در این بخش گردآوری داده‌ها از طریق پرسشنامه محقق ساخته انجام شد. برای بررسی روایی و پایایی مصاحبه‌ها اقدام‌های زیر انجام شد؛ (۱) تطبیق توسط اعضا: مشارکت‌کنندگان گزارش نهایی پژوهش، فرایند تحلیل و مقوله‌های به‌دست‌آمده را بازبینی و نظر خود را در ارتباط با آن‌ها ابراز کردند. (۲) بررسی همکار: چند نفر از دانشجویان دکتری مدیریت و اعضای هیئت‌علمی دانشگاه که در مصاحبه‌ها مورد مشارکت قرار نگرفته بودند، به بررسی یافته‌ها و اظهارنظر درباره آن‌ها پرداختند. (۳) مشارکتی بودن پژوهش: به‌طور هم‌زمان از مشارکت‌کنندگان در تحلیل و تفسیر داده‌ها استفاده شد. (۴) بازخور مشارکت‌کننده: تفسیرها و نتایج به مشارکت‌کنندگان ارائه و موارد بد درک شده تعیین و اصلاح شدند. (۵) دریافت نظرات همکاران خبره: تبیین‌ها و نتایج توسط همکاران و خبرگان مورد بازبینی قرار گرفت و نظرات اصلاحی آن‌ها اعمال گردید.

همچنین، استراتژی‌های بهبود پایایی در این پژوهش به‌صورت زیر بود؛ (۱) هدایت دقیق جریان مصاحبه برای گردآوری داده‌ها: در پژوهش حاضر مطابق با استانداردهای پژوهش‌های کیفی، راهنمای مصاحبه طراحی و مصاحبه‌ها با رعایت اصول علمی و اخلاقی برگزار گردیدند. به‌منظور اطمینان از پایایی نتایج مصاحبه‌ها، پس از کدگذاری اولیه، در فاصله زمانی کوتاهی کدگذاری‌ها بازبینی شد و نظرات تکمیلی آنان دریافت شد. (۲) ایجاد

فرایندهای ساختمند برای اجرا و تفسیر مصاحبه‌ها: در فرایند مصاحبه‌ها، هر مصاحبه به‌طور جداگانه ثبت و سپس پیاده‌سازی شد تا اطمینان حاصل شود که چیزی نادیده گرفته نمی‌شود. مصاحبه‌ها در محیط‌های آرام برگزار و پس از جمع‌آوری، داده‌ها با استفاده از روش‌های کدگذاری با رویکرد نظریه داده بنیاد تحلیل و تفسیر شدند. (۳) استفاده از کمیته تخصصی: کلیه فرایندهای این پژوهش با نظارت اساتید مدیریت انجام گردید.

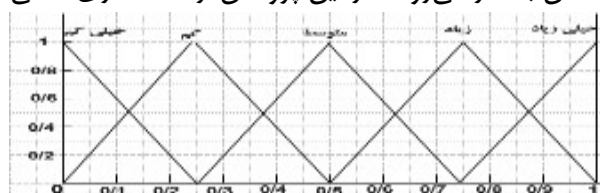
دیگر ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسش‌نامه مقایسه زوجی است. روایی و پایایی پرسش‌نامه بخش کمی با استفاده از آزمون اعتبار محتوا و روش باز آزمون تأیید شد. در ادامه در جدول (۲) ویژگی جمعیت شناختی اعضای پنل دلفی نشان داده شده است.

جدول ۲. خلاصه‌ای از اطلاعات مصاحبه‌شوندگان

ردیف	تحصیلات	رشته تحصیلی	سابقه مدیریت	سن	نوع نیروی خدمتی
۱	دکتر	روان شناسی بالینی	۴۰	۷۱	زمینی
۲	دکتر	روان شناسی بالینی	۳۰	۶۸	زمینی
۳	دکتر	روان شناسی صنعتی	۳۴	۶۸	هوایی
۴	دکتر	روان شناسی صنعتی	۲۵	۶۰	هوایی
۵	دکتر	روان شناسی صنعتی	۲۴	۵۵	پدافند
۶	دکتر	روان شناسی صنعتی	۲۱	۵۰	دریایی
۷	دکتر	روان شناسی بالینی	۳۰	۵۵	زمینی
۸	دکتر	روان شناسی بالینی	۳۲	۵۴	زمینی
۹	دکتر	روان شناسی بالینی	۳۶	۵۶	زمینی
۱۰	دکتر	روان شناسی صنعتی	۳۲	۵۰	زمینی
۱۱	دکتر	روان شناسی بالینی	۳۴	۵۴	هوایی
۱۲	دکتر	روان شناسی صنعتی	۳۷	۵۷	هوایی
۱۳	دکتر	روان شناسی بالینی	۲۹	۵۵	هوایی
۱۴	دکتر	روان شناسی صنعتی	۲۸	۵۰	پدافند
۱۵	دکتر	روان شناسی بالینی	۳۰	۵۵	دریایی

گام‌های روش دلفی فازی شامل موارد زیر بود (موسوی و همکاران، ۲۰۱۵): شناسایی شاخص‌های پژوهش و جمع‌آوری نظرهای متخصصان تصمیم گیرنده: با استفاده از مرور جامع مبانی نظری پژوهش و مصاحبه نیمه ساختار یافته با خبرگان محقق شد. در ادامه بعد از شناسایی معیارهای تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی، گروه تصمیم‌گیری متشکل از خبرگان مرتبط با موضوع پژوهش تشکیل شده و پرسشنامه‌ها به منظور تعیین مرتبط بودن شاخص‌های شناسایی شده با موضوع اصلی پژوهش و غربالگری برای آن‌ها ارسال می‌شود که در آن متغیرهای زبانی شکل (۱) و جدول (۳)، برای

بیان اهمیت هر شاخص به کار می‌روند. در این پژوهش از اعداد فازی مثلثی استفاده شد.

شکل (۱) تعریف متغیرهای زبانی

جدول ۳. عبارات زبانی و اعداد دلفی فازی (میرسپاسی و همکاران، ۱۳۹۵؛ موسوی و همکاران، ۱۳۹۴).

عبارات زبانی	عدد فازی مثلثی	عدد فازی قطعی شده
خیلی زیاد	(۰/۷۵، ۱، ۰/۷۵)	۰/۷۵
زیاد	(۰/۵، ۰/۷۵، ۱)	۰/۵۶۲۵
متوسط	(۰/۲۵، ۰/۵، ۰/۷۵)	۰/۳۱۲۵
کم	(۰، ۰/۲۵، ۰/۵)	۰/۰۶۲۵
خیلی کم	(۰، ۰، ۰/۲۵)	۰/۰۶۲۵

سپس تایید و غربالگری شاخص‌ها از طریق مقایسه مقدار ارزش اکتسابی هر شاخص با مقدار آستانه گ صورت می‌پذیرد. در این پژوهش مقدار ۰.۷ به عنوان مقدار آستانه در نظر گرفته شده است. برای این کار ابتدا باید مقادیر فازی مثلثی نظرهای خبرگان محاسبه شده سپس برای محاسبه میانگین نظرات n پاسخ دهنده، میانگین فازی آن‌ها محاسبه شود. محاسبه عدد فازی τ برای هر یک از شاخص‌ها با استفاده از روابط زیر صورت می‌گیرد (راهداری و نصر، ۱۳۹۶؛ سیف الدین و همکاران، ۱۳۹۶).

$$\bar{\tau}_{ij} = (a_{ij}, b_{ij}, c_{ij}), \quad i = 1, 2, \dots, n \quad j = 1, 2, \dots, m \quad \text{رابطه ۱-}$$

$$a_j = \sum \frac{a_{ij}}{n} \quad \text{رابطه ۲-}$$

$$b_j = \sum \frac{b_{ij}}{n} \quad \text{رابطه ۳-}$$

$$c_j = \sum \frac{c_{ij}}{n} \quad \text{رابطه ۴-}$$

در روابط بالا اندیس i به فرد خبره و اندیس j به شاخص تصمیم‌گیری اشاره دارد. همچنین مقدار دیفازی شده میانگین عدد فازی از رابطه زیر به دست می‌آید (راهداری و نصر، ۱۳۹۶).

$$Crisp = \frac{a + b + c}{3} \quad \text{رابطه ۵-}$$

در نهایت پس از اجماع و اتمام دلفی فازی چنانچه اختلاف میانگین دو راند متوالی

دلفی فازی از ۰.۱ کمتر باشد دلفی فازی به اتمام می‌رسد (چنگ و لین، ۲۰۰۲).

یافته‌های پژوهش

در این بخش به شناسایی مؤلفه‌ها و ابعاد الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی پرداخته می‌شود؛ به این صورت که با استفاده از روش شناسه گذاری به تحلیل داده‌های کیفی مستخرج از متون مصاحبه پرداخته شد. در این بخش به شناسایی مؤلفه‌ها و ابعاد الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی پرداخته می‌شود؛ با استفاده از روش شناسه گذاری به تحلیل داده‌های کیفی مستخرج از متون مصاحبه پرداخته شد. در جدول (۴) مجموعه مؤلفه‌ها و ابعاد الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی آمده است.

جدول ۴. ابعاد و مولفه‌های الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی

ابعاد	مؤلفه‌ها	نام مؤلفه‌ها	منبع	ابعاد	مؤلفه‌ها	نام مؤلفه‌ها	منبع
ابعاد امنیت	احساس امنیت روانی	C1	P1,P3,P6,P10,...	ابعاد سازگاری اجتماعی	C1	P1,P3,P6,P10,...	P2,P3,P7,P10,...
		C2	P1,P8,P6		C2	P1,P8,P6	P2,P3,P7,P10,...
		C3	P2,P5,P9,P10,...		C3	P2,P5,P9,P10,...	P1,P3,P7,P12,...
		C4	P1,P8,P8,P9		C4	P1,P8,P8,P9	P2,P5,P6,P8,...
		C5	P1,P3,P6,P10,...		C5	P1,P3,P6,P10,...	P1,P3,P6,P10,...
		C6	P1,P3,P6,P10,...		C6	P1,P3,P6,P10,...	P5,P6,P9,P10,...
ابعاد تاب‌آوری	مدیریت	C7	P1,P2,P7,P10,...		C7	P1,P2,P7,P10,...	P2,P5,P6
		C8	P2,P3,P6,P10,...		C8	P2,P3,P6,P10,...	P2,P3,P7,P10,...
		C9	P3,P4,P8,P12,...		C9	P3,P4,P8,P12,...	P1,P4,P6,P9,...
		C10	P4,P5,P6,P9,...		C10	P4,P5,P6,P9,...	P2,P3,P7,P12,...
		C11	P5,P6,P7,P11,...		C11	P5,P6,P7,P11,...	P1,P4,P7,P10,...
		C12	P2,P3,P7,P9,...		C12	P2,P3,P7,P9,...	P1,P4,P7,P12
		C13	P1,P5,P6,P9,...		C13	P1,P5,P6,P9,...	P4,P7,P9,P10,...
		C14	P2,P3,P6,P10,...		C14	P2,P3,P6,P10,...	P2,P3,P7,P10,...
		C15	P1,P3,P9,P10,...		C15	P1,P3,P9,P10,...	P1,P4,P7,P12
		C16	P1,P3,P8,P12,...		C16	P1,P3,P8,P12,...	P2,P3,P7,P10,...
		C17	P1,P5,P7,P10,...		C17	P1,P5,P7,P10,...	P1,P3,P9,P11,...
		C18	P4,P5,P6,P9,...		C18	P4,P5,P6,P9,...	P2,P4,P5,P12,...
	حمایت	C19	P1,P3,P6,P10,...		C19	P1,P3,P6,P10,...	P4,P7,P10,P11,...
		C20	P1,P7,P9,P10,...		C20	P1,P7,P9,P10,...	P2,P3,P8,P10,...
		C21	P2,P3,P8,P11,...		C21	P2,P3,P8,P11,...	P2,P3,P7,P9,...
		C22	P2,P3,P6,P8,...		C22	P2,P3,P6,P8,...	P2,P3,P6,P11
		C23	P1,P5,P6,P8		C23	P1,P5,P6,P8	P3,P5,P6,P8,...
		C24	P1,P6,P9,P10,...		C24	P1,P6,P9,P10,...	P1,P3,P5,P9,...
		C25	P2,P3,P8,P11,...		C25	P2,P3,P8,P11,...	P1,P2,P6,P12,...
		C26	P7,P8,P9,P10,...		C26	P7,P8,P9,P10,...	P4,P5,P9,P11,...
		C27	P1,P4,P6,P9,...		C27	P1,P4,P6,P9,...	P2,P3,P9,P10,...
ابعاد تاب‌آوری	حمایت مالی	C28	P1,P5,P6,P12,...		C28	P1,P5,P6,P12,...	P1,P4,P6,P8,...
		C29	P1,P7,P9,P10,...		C29	P1,P7,P9,P10,...	P2,P3,P7,P10,...
		C30	P2,P7,P8,P10,...		C30	P2,P7,P8,P10,...	P2,P3,P7,P10,...
		C31	P1,P5,P6,P7		C31	P1,P5,P6,P7	P4,P7,P10,P11,...
		C32	P2,P3,P8,P11,...		C32	P2,P3,P8,P11,...	P2,P3,P8,P10,...
		C33	P2,P3,P6,P8,...		C33	P2,P3,P6,P8,...	P2,P3,P7,P9,...
	حمایت روانی	C34	P1,P4,P7,P10,...		C34	P1,P4,P7,P10,...	P1,P4,P7,P10,...
		C35	P2,P3,P7,P10,...		C35	P2,P3,P7,P10,...	P2,P3,P7,P10,...
		C36	P3,P4,P8,P12,...		C36	P3,P4,P8,P12,...	P1,P4,P6,P9,...
		C37	P4,P5,P6,P9,...		C37	P4,P5,P6,P9,...	P2,P3,P7,P10,...

P2,P3,P6,P11,...	C94	ایمان به خدا	P1,P5,P6,P8	C34	گروه خونی	عوامل محیطی
P3,P5,P6,P8,...	C95	استفاده از حمایت‌های دوستان	P1,P6,P9,P10,...	C35	بیمارهای مادر زادی	
P1,P3,P5,P9,	C96	کمک گرفتن از بزرگترها.	P2,P3,P8,P11,...	C36	اقدامات بین المللی	
P1,P2,P6,P12,...	C97	باور به قابل حل بودن مشکل	P7,P8,P9,P10,...	C37	سیاسی	
P4,P7,P10,P11,...	C98	درک واقع بینانه نسبت به مشکل	P1,P4,P6,P9,...	C38	اقتصادی	
P2,P3,P8,P10,...	C99	باور به چابک‌بین مشکلات از زندگی	P1,P5,P6,P12,...	C39	اجتماعی	
P2,P3,P7,P9,...	C100	مطالعه و افزایش آگاهی و دانش	P1,P5,P6,P9,...	C40	فرهنگی	
P2,P3,P6,P11,...	C101	واکنش مناسب در سختی‌ها	P2,P3,P6,P10,...	C41	فعالیت رسانه‌ها	
P3,P5,P6,P8,...	C102	تبعیض قائل نشدن بین فرزندان	P1,P3,P9,P10,...	C42	اقدامات دولت	
P2,P3,P6,P11,...	C103	صمیمیت و مهریابی با فرزندان	P1,P3,P8,P12,...	C43	سلامت جسمانی و روانی خانواده‌ها	عوامل فردی
P3,P5,P6,P8,...	C104	آگاهی دادن به فرزندان	P1,P5,P7,P10,...	C44	عزت نفس بالای خانواده‌ها	
P1,P3,P5,P9,...	C105	احسان و نیکی کردن به یکدیگر	P4,P5,P6,P9,...	C45	انصاف پذیری فرزندان	
P1,P2,P6,P12,...	C106	انصاف پذیری در برابر سختیها	P1,P3,P6,P10,...	C46	اعتماد به نفس بالای فرزندان	
P4,P5,P9,P11,...	C107	رسیدگی به تحصیلات فرزندان	P1,P7,P9,P10,...	C47	نگاه مثبت نسبت به جامعه	
P2,P3,P9,P10,...	C108	تربیت مناسب فرزندان	P1,P5,P6,P9,...	C48	گسترش فعالیت‌های اجتماعی	
P1,P4,P6,P8,...	C109	حفظ آرامش در سختیها	P2,P3,P6,P10,...	C49	توسعه فرهنگ مثبت جامعه	
P2,P3,P7,P10,...	C110	شناخت توانایی‌های فرزندان	P2,P3,P6,P10,...	C50	افزایش دید مثبت	
P2,P3,P7,P10,...	C111	بستر مناسب جهت ادامه تحصیل	P1,P3,P9,P10,...	C51	مدیریت مناسب بحران‌ها	
P1,P3,P9,P10,...	C112	برنامه ریزی برای آینده	P1,P3,P8,P12,...	C52	افزایش سازگاری اعضای خانواده	
P1,P3,P8,P12,...	C113	خوشحال بودن	P1,P5,P7,P10,...	C53	توانایی پذیرش تغییرات	
P1,P5,P6,P8	C114	فعالیت‌های نشاط آور	P4,P5,P6,P9,...	C54	برقراری امنیت و آرامش در خانواده	
P1,P6,P9,P10,...	C115	واقع بین بودن نسبت به آینده	P1,P3,P6,P10,...	C55	استحکام خانواده	
P2,P3,P8,P11,...	C116	لذت بردن از روابط دوستانه	P1,P7,P9,P10,...	C56	اقتدار والدین در تربیت فرزندان	
P7,P8,P9,P10,...	C117	رازداری اعضای خانواده	P2,P3,P6,P10,...	C57	فرزندپروری سالم	
P1,P4,P6,P9,...	C118	هدفمندی والدین	P1,P3,P9,P10,...	C58	امنیت اقتصادی	
P1,P5,P6,P12,...	C119	الگو سازی والدین برای فرزندان	P1,P3,P8,P12,...	C59	امیدوار به آینده	
P1,P5,P6,P9,...	C120	اخلاق نیک و پسندیده	P1,P5,P7,P10,...	C60	رضایت از زندگی	

در ادامه به توضیح بخش کمی پژوهش پرداخته شده است؛

۱-راند اول: در این مرحله شاخص‌های تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی که با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته شناسایی شده است در قالب پرسشنامه در اختیار همان خبرگان قرار می‌گیرد و با توجه به گزینه پیشنهادی و متغیرهای زبانی تعریف شده (جدول ۳: عبارات زبانی و اعداد دلفی فازی)، و پس از مشخص شدن تعداد پاسخ‌ها به شاخص‌های تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی و بعد از محاسبه میانگین فازی مثلی برای عوامل و اعداد فازی قطعی شده برای هر عامل محاسبه می‌شود. نتایج میانگین فازی و فازی زدایی مؤلفه‌ها به شرح جدول (۵) است؛

جدول ۵. میانگین دیدگاه‌های خبرگان حاصل از نظر سنجی مرحله دوم

نام مؤلفه‌ها	میانگین فازی			میانگین فازی زدایی	وضعیت	نام مؤلفه‌ها	میانگین فازی			میانگین فازی زدایی	وضعیت
C1	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تأیید	C61	۰.۴۰۰	۰.۶۵۰	۰.۸۵۰	۰.۶۳۳	رد
C2	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تأیید	C62	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تأیید
C3	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۷۶۱	تأیید	C63	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تأیید
C4	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	۰.۷۴۴	تأیید	C64	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۷۶۱	تأیید
C5	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تأیید	C65	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	۰.۷۴۴	تأیید
C6	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تأیید	C66	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تأیید
C7	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۱۷	۰.۷۳۳	تأیید	C67	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تأیید

تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۱۷	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C68	تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C8
تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C69	تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C9
تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C70	تایید	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C10
تایید	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C71	تایید	۰.۸۰۶	۰.۹۶۷	۰.۸۵۰	۰.۶۰۰	C11
تایید	۰.۸۰۶	۰.۹۶۷	۰.۸۵۰	۰.۶۰۰	C72	تایید	۰.۸۰۰	۰.۹۸۳	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C12
تایید	۰.۸۰۰	۰.۹۸۳	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C73	تایید	۰.۸۰۶	۱.۰۰۰	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C13
تایید	۰.۸۰۶	۱.۰۰۰	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C74	تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۵۰	۰.۷۵۰	۰.۵۰۰	C14
تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۵۰	۰.۷۵۰	۰.۵۰۰	C75	تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C15
رد	۰.۶۰۰	۰.۸۱۷	۰.۶۱۷	۰.۳۶۷	C76	تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C16
تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C77	تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C17
تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C78	تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۳۳	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C18
تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C79	تایید	۰.۷۱۱	۰.۹۱۷	۰.۷۳۳	۰.۴۸۳	C19
تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C80	تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۳۳	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C20
رد	۰.۶۸۹	۰.۹۱۷	۰.۷۰۰	۰.۴۵۰	C81	تایید	۰.۷۷۸	۰.۹۸۳	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C21
تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C82	رد	۰.۴۵۰	۰.۷۰۰	۰.۴۵۰	۰.۲۰۰	C22
تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۱۷	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C83	تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C23
تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C84	تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C24
تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C85	رد	۰.۵۰۰	۰.۷۵۰	۰.۵۰۰	۰.۲۵۰	C25
تایید	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C86	تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C26
تایید	۰.۸۰۶	۰.۹۶۷	۰.۸۵۰	۰.۶۰۰	C87	تایید	۰.۷۳۹	۰.۹۳۳	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C27
تایید	۰.۸۰۰	۰.۹۸۳	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C88	تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C28
تایید	۰.۸۰۶	۱.۰۰۰	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C89	تایید	۰.۷۸۹	۰.۹۸۳	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C29
تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۵۰	۰.۷۵۰	۰.۵۰۰	C90	تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C30
تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C91	تایید	۰.۷۵۰	۰.۹۶۷	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C31
تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C92	تایید	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C32
تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C93	تایید	۰.۷۸۳	۱.۰۰۰	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C33
تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C94	رد	۰.۵۷۲	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	۰.۳۳۳	C34
تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C95	تایید	۰.۷۵۰	۰.۹۶۷	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C35
تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C96	تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C36
تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C97	تایید	۰.۷۷۸	۰.۹۸۳	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C37
تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۱۷	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C98	تایید	۰.۷۳۹	۰.۹۳۳	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C38
تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C99	تایید	۰.۸۱۷	۱.۰۰۰	۰.۸۵۰	۰.۶۰۰	C39
تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C100	تایید	۰.۷۹۴	۰.۹۶۷	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C40
تایید	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C101	تایید	۰.۷۱۱	۰.۹۵۰	۰.۷۱۷	۰.۴۶۷	C41
تایید	۰.۸۰۶	۰.۹۶۷	۰.۸۵۰	۰.۶۰۰	C102	تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C42
تایید	۰.۸۰۰	۰.۹۸۳	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C103	تایید	۰.۷۸۹	۰.۹۸۳	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C43
تایید	۰.۸۰۶	۱.۰۰۰	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C104	تایید	۰.۷۸۹	۰.۹۸۳	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C44
تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۵۰	۰.۷۵۰	۰.۵۰۰	C105	رد	۰.۶۰۰	۰.۸۵۰	۰.۶۰۰	۰.۳۵۰	C45
رد	۰.۶۹۴	۰.۹۰۰	۰.۷۱۷	۰.۴۶۷	C106	تایید	۰.۸۰۶	۱.۰۰۰	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C46
تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C107	تایید	۰.۷۳۹	۰.۹۳۳	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C47
تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C108	تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C48
تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C109	تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C49
تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C110	تایید	۰.۷۶۱	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C50
تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C111	تایید	۰.۷۴۴	۰.۹۵۰	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C51
تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C112	رد	۰.۷۳۳	۰.۹۱۷	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C52
تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۱۷	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C113	تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C53
تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C114	تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۱۷	۰.۷۶۷	۰.۵۱۷	C54
رد	۰.۶۱۱	۰.۸۵۰	۰.۶۱۷	۰.۳۶۷	C115	تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C55
تایید	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C116	تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C56
تایید	۰.۸۰۶	۰.۹۶۷	۰.۸۵۰	۰.۶۰۰	C117	تایید	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C57
تایید	۰.۸۰۰	۰.۹۸۳	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C118	تایید	۰.۷۶۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۳	۰.۵۳۳	C58
تایید	۰.۸۰۶	۱.۰۰۰	۰.۸۳۳	۰.۵۸۳	C119	تایید	۰.۷۷۲	۰.۹۶۷	۰.۸۰۰	۰.۵۵۰	C59
تایید	۰.۷۳۳	۰.۹۵۰	۰.۷۵۰	۰.۵۰۰	C120	تایید	۰.۷۷۸	۰.۹۵۰	۰.۸۱۷	۰.۵۶۷	C60

پس از مرحله اول نظرسنجی، لازم است مرحله دوم نیز انجام شود تا نتایج هر دو مرحله با هم مقایسه و نتیجه مشخص شود.

۲-راند دوم؛ در نظرسنجی مرحله دوم دیدگاه‌های خبرگان حاصل از نظرسنجی به شاخص‌های الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی به شرح جدول (۶) است:

جدول ۶. میانگین دیدگاه‌های خبرگان حاصل از نظر سنجی مرحله دوم

نام مؤلفه‌ها	میانگین فازی			وضعیت	نام مؤلفه‌ها	میانگین فازی			وضعیت
نام مؤلفه‌ها	میانگین فازی			وضعیت	نام مؤلفه‌ها	میانگین فازی			وضعیت
C1	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۱.۰۰۰	تایید	C62	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	تایید
C2	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید	C63	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید
C3	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	تایید	C64	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	تایید
C4	۰.۵۶۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید	C65	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید
C5	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	تایید	C66	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	تایید
C6	۰.۶۰۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید	C67	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید
C7	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۱۷	تایید	C68	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۱۷	تایید
C8	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	تایید	C69	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	تایید
C9	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید	C70	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید
C10	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۶۷	تایید	C71	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۶۷	تایید
C11	۰.۶۰۰	۰.۸۵۰	۰.۹۶۷	تایید	C72	۰.۶۰۰	۰.۸۵۰	۰.۹۶۷	تایید
C12	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۰.۹۸۳	تایید	C73	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۰.۹۸۳	تایید
C13	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۱.۰۰۰	تایید	C74	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۱.۰۰۰	تایید
C14	۰.۵۰۰	۰.۷۵۰	۰.۹۵۰	تایید	C75	۰.۵۰۰	۰.۷۵۰	۰.۹۵۰	تایید
C15	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید	C77	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	تایید
C16	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	تایید	C78	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید
C17	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	تایید	C79	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	تایید
C18	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۳۳	تایید	C80	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید
C19	۰.۴۸۳	۰.۷۳۳	۰.۹۱۷	تایید	C82	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید
C20	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۳۳	تایید	C83	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۱۷	تایید
C21	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۸۳	تایید	C84	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	تایید
C23	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید	C85	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید
C24	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید	C86	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۶۷	تایید
C26	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید	C87	۰.۶۰۰	۰.۸۵۰	۰.۹۶۷	تایید
C27	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۳۳	تایید	C88	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۰.۹۸۳	تایید
C28	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید	C89	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۱.۰۰۰	تایید
C29	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۸۳	تایید	C90	۰.۵۰۰	۰.۷۵۰	۰.۹۵۰	تایید
C30	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	تایید	C91	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید
C31	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۶۷	تایید	C92	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	تایید
C32	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۶۷	تایید	C93	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید
C33	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۱.۰۰۰	تایید	C94	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	تایید
C35	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۶۷	تایید	C95	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	تایید
C36	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	تایید	C96	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	تایید
C37	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۸۳	تایید	C97	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	تایید
C38	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۳۳	تایید	C98	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۱۷	تایید

C39	۰.۶۰۰	۰.۸۵۰	۱.۰۰۰	۰.۸۱۷	تایید	C99	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تایید
C40	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۰.۹۶۷	۰.۷۹۴	تایید	C100	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تایید
C41	۰.۴۶۷	۰.۷۱۷	۰.۹۵۰	۰.۷۱۱	تایید	C101	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	تایید
C42	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	۰.۷۴۴	تایید	C102	۰.۶۰۰	۰.۸۵۰	۰.۹۶۷	۰.۸۰۶	تایید
C43	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۹	تایید	C103	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۰.۹۸۳	۰.۸۰۰	تایید
C44	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۸۳	۰.۷۸۹	تایید	C104	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۱.۰۰۰	۰.۸۰۶	تایید
C46	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۱.۰۰۰	۰.۸۰۶	تایید	C105	۰.۵۰۰	۰.۷۵۰	۰.۹۵۰	۰.۷۳۳	تایید
C47	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۳۳	۰.۷۳۹	تایید	C107	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تایید
C48	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تایید	C108	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تایید
C49	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تایید	C109	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۷۶۱	تایید
C50	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۶۷	۰.۷۶۱	تایید	C110	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	۰.۷۴۴	تایید
C51	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۵۰	۰.۷۴۴	تایید	C111	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تایید
C53	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تایید	C112	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تایید
C54	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۱۷	۰.۷۳۳	تایید	C113	۰.۵۱۷	۰.۷۶۷	۰.۹۱۷	۰.۷۳۳	تایید
C55	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تایید	C114	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تایید
C56	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تایید	C116	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	تایید
C57	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۶۷	۰.۷۸۳	تایید	C117	۰.۶۰۰	۰.۸۵۰	۰.۹۶۷	۰.۸۰۶	تایید
C58	۰.۵۳۳	۰.۷۸۳	۰.۹۸۳	۰.۷۶۷	تایید	C118	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۰.۹۸۳	۰.۸۰۰	تایید
C59	۰.۵۵۰	۰.۸۰۰	۰.۹۶۷	۰.۷۷۲	تایید	C119	۰.۵۸۳	۰.۸۳۳	۱.۰۰۰	۰.۸۰۶	تایید
C60	۰.۵۶۷	۰.۸۱۷	۰.۹۵۰	۰.۷۷۸	تایید	C120	۰.۵۰۰	۰.۷۵۰	۰.۹۵۰	۰.۷۳۳	تایید

پس از اینکه هر دو مرحله نظرسنجی انجام شد، لازم است اختلاف میان میانگین فازی زدایی شده شاخص‌های الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. بررسی اختلاف میانگین فازی زدایی شده شاخص‌ها در مرحله اول و دوم به شرح جدول (۷) است:

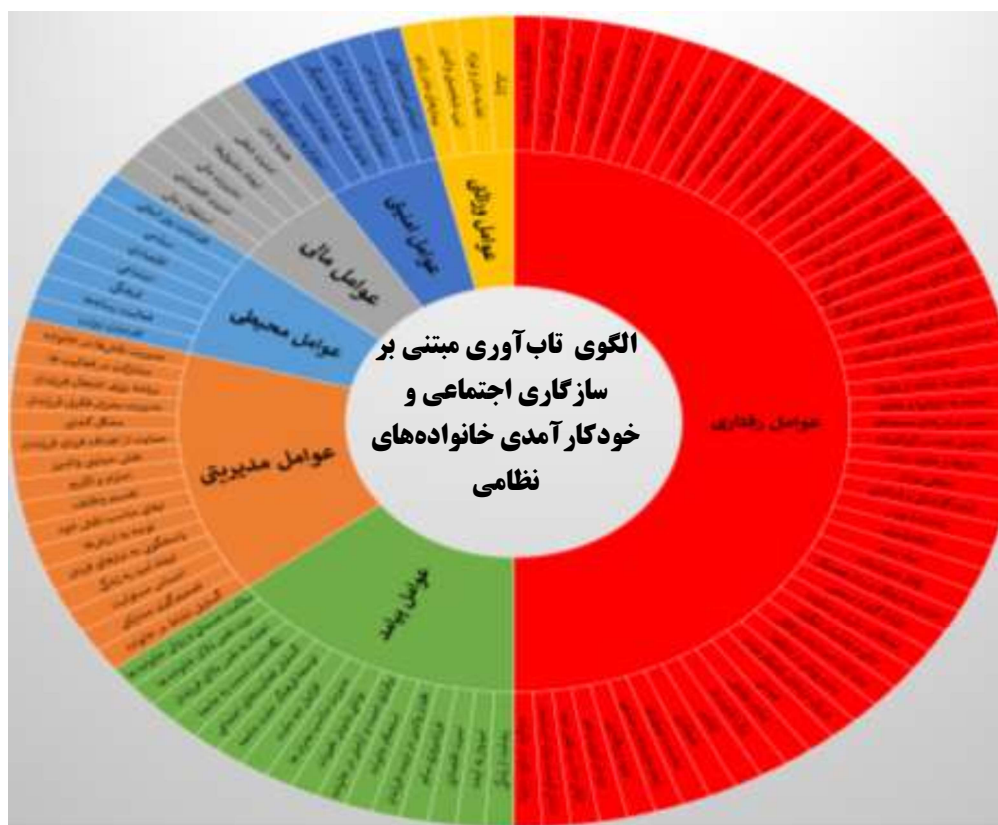
جدول ۷. اختلاف میانگین فازی زدایی شده مرحله اول و دوم نظرسنجی

نام متغیر	میانگین فازی زدایی مرحله اول	میانگین فازی زدایی مرحله دوم	اختلاف میانگین فازی زدایی مرحله اول و دوم	نام متغیر	میانگین فازی زدایی مرحله اول	میانگین فازی زدایی مرحله دوم	اختلاف میانگین فازی زدایی مرحله اول و دوم
C1	۰.۷۶۷	۰.۷۹۴	۰.۰۲۷	C62	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰
C2	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰	C63	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰
C3	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰	C64	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰
C4	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰	C65	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰
C5	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰	C66	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰
C6	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰	C67	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰
C7	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰	C68	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰
C8	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰	C69	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰
C9	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰	C70	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰
C10	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	۰	C71	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	۰
C11	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰	C72	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰
C12	۰.۸۰۰	۰.۸۰۰	۰	C73	۰.۸۰۰	۰.۸۰۰	۰
C13	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰	C74	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰
C14	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰	C75	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰
C15	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰	C77	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰
C16	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰	C78	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰

C17	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	C79	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱
C18	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	C80	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱
C19	۰.۷۱۱	۰.۷۱۱	۰.۷۱۱	C82	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲
C20	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	C83	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳
C21	۰.۷۷۸	۰.۷۷۸	۰.۷۷۸	C84	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷
C23	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	C85	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲
C24	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	C86	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳
C26	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	C87	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶
C27	۰.۷۳۹	۰.۷۳۹	۰.۷۳۹	C88	۰.۸۰۰	۰.۸۰۰	۰.۸۰۰
C28	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	C89	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶
C29	۰.۷۸۹	۰.۷۸۹	۰.۷۸۹	C90	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳
C30	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	C91	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴
C31	۰.۷۵۰	۰.۷۵۰	۰.۷۵۰	C92	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷
C32	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	C93	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲
C33	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	C94	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱
C35	۰.۷۵۰	۰.۷۵۰	۰.۷۵۰	C95	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴
C36	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	C96	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷
C37	۰.۷۷۸	۰.۷۷۸	۰.۷۷۸	C97	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲
C38	۰.۷۳۹	۰.۷۳۹	۰.۷۳۹	C98	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳
C39	۰.۸۱۷	۰.۸۱۷	۰.۸۱۷	C99	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷
C40	۰.۷۹۴	۰.۷۹۴	۰.۷۹۴	C100	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲
C41	۰.۷۱۱	۰.۷۱۱	۰.۷۱۱	C101	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳
C42	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	C102	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶
C43	۰.۷۸۹	۰.۷۸۹	۰.۷۸۹	C103	۰.۸۰۰	۰.۸۰۰	۰.۸۰۰
C44	۰.۷۸۹	۰.۷۸۹	۰.۷۸۹	C104	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶
C46	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	C105	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳
C47	۰.۷۳۹	۰.۷۳۹	۰.۷۳۹	C107	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷
C48	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	C108	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲
C49	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	C109	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱
C50	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	C110	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴
C51	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	۰.۷۴۴	C111	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷
C53	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	C112	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲
C54	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	C113	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳
C55	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	C114	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷
C56	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	C116	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳
C57	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	۰.۷۸۳	C117	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶
C58	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	۰.۷۶۷	C118	۰.۸۰۰	۰.۸۰۰	۰.۸۰۰
C59	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	۰.۷۷۲	C119	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶	۰.۸۰۶
C60	۰.۷۷۸	۰.۷۷۸	۰.۷۷۸	C120	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳	۰.۷۳۳

با توجه به دیدگاه‌های مرحله اول و مقایسه آن با نتایج مرحله دوم در صورتی که اختلاف میانگین فازی‌زدایی شده در دو مرحله از (۰/۱) کمتر باشد، فرایند نظرسنجی متوقف می‌شود. با توجه به اینکه اختلاف میانگین فازی‌زدایی شده نظر خبرگان در دو مرحله از (۰/۱) کمتر است، خبرگان در مورد شاخص‌های الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی به اجماع رسیدند و نظرسنجی در این مرحله متوقف

می‌شود؛ این بدان معنی است که خبرگان به مؤلفه‌ها و ابعاد پژوهش نگاه تقریباً یکسانی داشته‌اند بر اساس موارد فوق الگوی نهایی پژوهش به شکل زیر ارائه شد:

شکل ۲. الگوی نهایی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف طراحی الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی انجام گردید و از حیث گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی و از نظر هدف، پژوهشی کاربردی است که به روش آمیخته اکتشافی و به روش تحقیقات کمی - کیفی انجام شد؛ جامعه آماری پژوهش شامل کلیه خبرگان دانشگاهی ارتش جمهوری اسلامی ایران بود. در بخش کیفی تعداد ۱۵ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. در این بخش با استفاده از روش شناسه‌گذاری به تحلیل داده‌های کیفی مستخرج از متون مصاحبه به شناسایی مؤلفه‌ها و ابعاد الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی پرداخته شد. به این ترتیب بر مبنای مصاحبه‌ها و مطالعات پیشین و پس از بررسی و تلفیق، ۱۲۰ مؤلفه استخراج شد و در ۷ بعد اصلی

جانمایی شدند. در نهایت با بهره‌گیری از پرسش‌نامه و استفاده از روش دلفی فازی، از ۱۲۰ مؤلفه، ۱۰ مؤلفه حذف شد و ۱۱۰ مؤلفه در قالب ۷ ابعاد، برای الگوی تاب‌آوری مبتنی بر سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی خانواده‌های نظامی شناسایی شد. یافته‌های پژوهش نشان دادند افزایش اقدامات تاب‌آوری خانواده‌های نظامی اساسی‌ترین راه‌حل دستیابی به رویکردها و رویه‌های آموزشی مؤثر، کارآمد و اثربخش به‌منظور پاسخگویی به نیازهای سازمان و جامعه، آماده‌سازی خانواده‌های نظامی برای محیط‌ها و موقعیت‌های اجتماعی و شغلی در آینده است. جایگاه و اهمیت حیاتی خانواده‌های نظامی و تأثیر آن‌ها بر فرایندها و پیامدهای دفاعی به تقویت سطح کیفیت تاب‌آوری خانواده‌های نظامی منجر شده است. نتایج به‌دست‌آمده با بخشی از نتایج گزارش‌شده در مطالعات باستانی و همکاران (۱۴۰۱)، جولانی و همکاران (۱۴۰۱)، غفاری چراتی و همکاران (۱۴۰۱) و ایمیلی و همکاران (۲۰۲۰) همخوانی دارد و با نتایج نظری بوژانی و همکاران (۱۴۰۱) و هایس پایل و همکاران (۲۰۱۷) همخوانی ندارد. حال بر مبنای یافته‌های این مطالعه متصدیان امر می‌توانند شاهد حضور و نقش پررنگ‌تری در زمینه ارتقاء سطح کمی و کیفی تاب‌آوری خانواده‌های نظامی را داشته باشند. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد الگوی تاب‌آوری به‌دست‌آمده می‌تواند به‌عنوان یک چارچوب نظری علمی و پایه برای خانواده‌های نظامی مورد استفاده قرار گیرد. در ادامه موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

- دعوت به همکاری از روانشناسان و روانپزشکان در مراکز بهداشت و درمان منازل سازمانی مبتنی بر ارتقاء سطح سلامت روان کارکنان و خانواده آنان.
- ایجاد بستر انتقال آموزش‌های کارآمد و اثربخش به‌منظور انعطاف‌پذیری بیشتر خانواده‌ها و فرزندان به تغییرات گسترده محیط نظامی با توجه به موقعیت‌های شغلی آینده کارکنان.
- گسترش فعالیت‌های اجتماعی با تأکید بر جایگاه و اهمیت حیاتی کارکنان و تأثیر آن‌ها بر فرایندها و پیامدهای اجتماعی کشور.
- بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌های داخلی و خارجی با تأکید بر توسعه فرهنگ جامعه و دید مثبت به محیط نظامی.
- ارج نهادن به فضایل و توانایی‌های کارکنان، در ایجاد مراسمات مختلف در حضور خانواده کارکنان.
- شفاف‌سازی مناسب و مدیریت بحران‌ها با ارائه اطلاعات در راستای نقش فعال کارکنان نظامی در فروکش بحران‌های جامعه.
- ایجاد برخی مکانیزم‌های افزایش سازگاری اعضای خانواده جهت برقراری امنیت و

آرامش در خانواده.

- ارائه مشوق‌ها و حمایت‌های مالی و اعتباری از خانواده‌های نظامی به منظور افزایش توانایی پذیرش تغییرات محیط کاری.
- برگزاری نشست‌ها و دوره‌های آموزشی فرماندهان، مدیران و خانواده‌های نظامی جهت استحکام خانواده آنان.

• با توجه به اینکه در رشته روانشناسی نظامی، معمولاً مخاطبین دوره‌ها را کارکنان نیروهای مسلح و خانواده‌های ایشان تشکیل می‌دهند و بهره‌برداران از فارغ‌التحصیلان این دوره‌ها، یگان‌های مسلح اعم از نظامی و انتظامی هستند، پیشنهاد می‌شود موضوعات مربوط به روانشناسی مثبت‌نگر و مفاهیمی که توسعه آن‌ها می‌تواند توانایی نیروهای مسلح را برای واکنش بهتر در مقابل سختی‌های حاصل از اجرای مأموریت‌های سخت و جان‌فرسا ارتقا بخشد و موجب کنترل بهتر هیجانات حاصل از موقعیت‌های پرمخاطره می‌گردد، مورد توجه قرار گیرد و در دوره‌های آموزشی به اجرای بسته آموزش تاب‌آوری خانواده پرداخته شود.

با توجه به اینکه علاوه بر حرفه‌ی نظامی، مشاغل دارای فشارهای روانی و خطر بالا در کشور زیاد است و کارکنان سازمان‌هایی مانند آتش‌نشانی، هلال‌احمر و... شاهد صحنه‌های فجیعی مثل زخمی‌شدن و مرگ‌ومیر مردم عادی و همکاران هستند، مطالعاتی برای طراحی مدل افزایش تاب‌آوری خانواده برای آنان صورت گیرد.

تشکر و قدردانی

از کلیه اساتید و خبرگان که در مراحل مختلف این پژوهش، دانش خویش را سخاوتمندانه در اختیار محققان قرار دادند، تشکر و قدردانی می‌نماییم.

تعارض منافع

نویسنده(گان) اعلام می‌دارند که در مورد انتشار این مقاله تضاد منافع وجود ندارد. علاوه بر این، موضوعات اخلاقی شامل سرقت ادبی، رضایت آگاهانه، سوء رفتار، جعل داده‌ها، انتشار و ارسال مجدد و مکرر توسط نویسندگان رعایت شده است.

دسترسی آزاد

این نشریه دارای دسترسی باز است و اجازه اشتراک (تکثیر و بازآرایی محتوا به هر شکل) و انطباق (بازترکیب، تغییر شکل و بازسازی بر اساس محتوا) را می‌دهد.

منابع

- ابراهیمی اسدآبادی، رویا وبرزگر بغروی، کاظم. (۱۴۰۱). رابطه ذهن آگاهی با خودکارآمدی خلاق در معلمان مدارس با نیازهای ویژه: نقش واسطه‌ای تاب‌آوری روان‌شناختی. *فصلنامه روانشناسی افراد/استثنایی*، ۱۲(۴۵)، ۶۹-۸۸.
- استادی، بختیار. (۱۴۰۱). مروری سیستماتیک از تحقیقات حوزه تاب‌آوری سازمانی، تداوم کسب‌وکار و ریسک: حرکت به سمت تاب‌آوری و تداوم فرآیند. *مجله ایرانی مطالعات مدیریت*، ۱۵(۲)، ۲۲۹-۲۵۷.
- بنانی مزده، محبوبه؛ امینی، ناصر؛ برجعلی، محمود و کیخسروانی، مولود. (۱۴۰۱). مقایسه اثربخشی آموزش فرزند پروری مبتنی بر پذیرش و تعهد و فرزند پروری مبتنی بر روان‌شناسی مثبت‌گرا بر تنظیم هیجان، تاب‌آوری و رابطه مادر کودک در مادران کودکان دارای اختلال نارسایی توجه/بیش‌فعالی. *فصلنامه زن و مطالعات خانواده*، ۱۵(۵۸)، ۱۹۱-۲۲۰.
- پرندین، شیما. (۱۴۰۱). پیش‌بینی نشانگان آسیب‌پذیری در برابر استرس بر اساس ابعاد شخصیت و تاب‌آوری در زنان قربانی خشونت خانگی (مطالعه موردی زنان حاشیه‌نشین شهر کرمانشاه). *فصلنامه زن و مطالعات خانواده*، ۱۴(۴۱)، ۷۵-۹۱.
- جولانی، فاطمه؛ هاشمی نصرت‌آباد، تورج؛ تکلوی، سمیه و بیرامی، منصور. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی-هیجانی بر بهبود تاب‌آوری تحصیلی و هیجانات تحصیلی در دانش‌آموزان دختر. *فصلنامه رویش روان‌شناسی*، ۱۱(۲)، ۹۴-۱۰۴.
- دانیالی، مریم و اسکندری، الهام. (۱۴۰۰). پیش‌بینی اضطراب ویروس کرونا بر اساس تاب‌آوری، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سایر کندریا. *فصلنامه تازه‌های علوم شناختی*، ۲۳(۴)، ۶۱-۷۱.
- عباسیان، فاطمه؛ پاک‌دامن، مجید و کارشکی، حسین. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش شکوفایی بر افسردگی و اضطراب و تاب‌آوری دانش‌آموزان مدارس تیزهوشان. *روانشناسی بالینی و مشاوره*، ۱۱(۲۲)، ۳۹-۵۶.
- غفاری چراتی، رافونه، قنادزادگان، حسینعلی و فخری، محمدکاظم. (۱۴۰۱). اثربخشی درمان شناختی رفتاری بر خودکنترلی، دشواری تنظیم هیجان، تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در مراجعین مبتلا به وسواس فکری عملی. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*، ۶۵(۱)، ۷۱-۸۵.
- غنچه، سمیه و گل‌پور، رضا. (۱۴۰۱). رابطه تاب‌آوری و حمایت اجتماعی با سلامت اجتماعی در دانشجویان: نقش تعدیلی خود‌دلسوزی. *فصلنامه علمی و پژوهشی پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۱۱(۴۵)، ۴۵-۶۴.
- کریمی، سمیره؛ متقی، شکوفه و مرادی، افسانه. (۱۴۰۱). اثربخشی درمان مبتنی بر ذهن آگاهی در بهبود تاب‌آوری و کاهش علائم بالینی نوجوانان مبتلا به اختلال استرس پس از سانحه ناشی از آزار جنسی: مطالعه تک آزمودنی. *فصلنامه مطالعات روان‌شناسی بالینی*، ۱۲(۴۶)، ۹۳-۱۳۰.
- کوهی، امیر حسن؛ قندالی، فاطمه؛ طباطبائی، سید محمود و ظفری زاده، علی‌اکبر. (۱۴۰۰). تأثیر مداخلات روانشناسی مثبت‌نگر بر تاب‌آوری، بهزیستی روان‌شناختی و شادکامی پدران وابسته به مواد مخدر دانش‌آموزان. *فصلنامه مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۱۰(۴)، ۲۲۳-۲۴۵.

میر، فاطمه؛ عبدالشاهی، مریم و شمسی‌پور دهکردی، پروانه. (۱۴۰۰). تأثیر تمرینات ذهن آگاهی مبتنی بر یوگا بر تاب‌آوری و کنترل خشم دانشجویان دختر ورزشکار. *فصلنامه روان‌شناسی ورزش*، ۱۵(۱)، ۱-۱۵.

نظری بوژانی، بهروز؛ اسدزاده، حسن؛ ابراهیمی قوام، صغری؛ شریفی‌نیا، محمدحسین و سعدی‌پور، اسماعیل. (۱۴۰۱). تدوین و اعتباریابی بسته آموزشی تاب‌آوری تحصیلی مبتنی بر رویکرد یکپارچه توحیدی برای دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم. *فصلنامه اسلام و روانشناسی*، ۱۶(۳۱)، ۱۰۵-۱۲۷.

نظری، خسرو. (۱۴۰۱). تأثیر روش آموزش معکوس بر خط بر خود راهبری و تاب‌آوری تحصیلی در ایام همه‌گیری کووید ۱۹. *پژوهش در تربیت معلم*، ۱۵(۱)، ۱۱۰-۱۳۴.

یکانی، مهتاب؛ خان محمدی، ارسلان و عباسی اسفجیر، علی‌اصغر. (۱۴۰۱). مدل یابی روابط ساختاری سرزندگی تحصیلی بر خلاقیت شناختی با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد شهر تهران. *ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۱۱(۴)، ۲۲۹-۲۵۲.

Bhatnagar, J. (2005). The power of psychological empowerment as an antecedent to organizational commitment in Indian managers. *MDI*, 8(4), 419-433.

Carlson, J. M., Dikecligil, G. N., Greenberg, T. and Mujica-Parodi, L. R. (2012). Trait reappraisal is associated with resilience to acute psychological stress. *Journal of Research in Personality*, 46, 609-613.

Lahav, Y., Stein, J.Y. and Solomon, Z. (2016). keeping a healthy distance: Self-differentiation and perceived health among ex-prisoners-of-war's wives. *Journal of Psychosomatic Research*, 89, 68-1

Lievaart, M., Huijding, J., VanderVeen, F. M. and Hovens, J. E. (2017). The impact of angry rumination on anger-primed cognitive control. *Journal of Behaviour Therapy*, 54, 135-42

Naidoo, S. K. and S. Govender. (2021). The impact of general education in enhancing the self-efficacy of accounting students at universities of technology. *South African Journal of Higher Education*, 35(4), 205-223.

Punaglom N. and Mangkarakeree N. (2020). Integrative Review for Factors Related to Family Functioning in the Family Living with the Children with Thalassemia. *The Bangkok Medical Journal*. 16(2), 242-291.

Theurel A, Gentaz E (2018) The regulation of emotions in adolescents: Age differences and emotion-specific patterns. *PLoS ONE*, 13(6): e0195501. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0195501>

Viet, V. (2021). Student's adjustment to university and its relation to gender, residence and family factors, *Kasetsart Journal of Social Sciences*, (42), 81-88.

Zerbetto, S. R., Galera, S. A. F. and Ruiz, B. O. (2017). Family resilience and chemical dependency: perception of mental health professionals. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 70(6), 1184-1190.